Socialutskottets betänkande

1978/79:29

med anledning av motioner om de homosexuellas situation

Motionerna

I motionen 1978/79:602 av Jörn Svensson m. fl. (vpk) hemställs att riksdagen antar följande

Förslag till
Lag mot diskriminering av homosexuella

1 § Sexuella beteenden och handlingar, vilka icke uttryckligen förbjuds i lag, är oavsett hetero- eller homosexuell inriktning att betrakta som likvärdiga uttryck för mänskligt känsloliv. I denna egenskap är de i lika mån berättigade till allmän respekt och samhällets skydd. All offentlig myndighetsutövning har att utgå från dessa grundsatser.

2 § Offentlig myndighet får ej i sin verksamhet särbehandla personer på grund av deras homosexuella inriktning. Offentlig myndighet får ej heller förvägra person med homosexuell inriktning rättighet, som under i övrigt lika omständigheter tillkommer andra personer.

3 § Person i offentlig tjänst får ej inom ramen för sin tjänsteutövning framställa eller medverka till att framställa homosexualitet som nedsättande, mindervärdig eller eljest i diskriminerande form.

4 § Verklig eller påstådd homosexuell inriktning får ej föranleda att någons namn införs i sådant register som föres för säkerhets- eller spaningsändamål. För person, vars namn införts i sådant register, får anteckning om verklig eller påstådd homosexuell inriktning ej göras.

5 § Persons homosexuella inriktning får ej åberopas för att förvägra anställning, ej heller för att i anställningsförhållandet tillämpa sämre villkor än för övriga anställda.

Arbetsgivare får vid tillämpning av gällande arbetslagstiftning ej åberopa anställds homosexuella inriktning som skäl för samarbetssvårigheter eller för annan särbehandling företagen mot den anställdes vilja.

6 § Näringsidkare, som bedriver kommersiell serviceverksamhet i lokal, dit allmänheten har tillträde, får ej för tillträde till lokal eller beträffande verksamheten i övrigt, föreskriva eller tillämpa andra regler för personer med homosexuell inriktning än vad som under i övrigt lika omständigheter föreskrives eller tillämpas för andra personer.

7 § Den som bryter mot denna lag straffas med böter och skall därjämte ådömas skäligt skadestånd till den som genom brottet blivit lidande.

8 § Talan i mål enligt denna lag föres av allmän åklagare eller enskild

sakägare. Upptages talan av allmän åklagare, kan enskild sakägare föra talan enbart vad gäller skadestånd.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1979.

I motionen 1978/79:892 av Jörn Svensson m. fl. (vpk) hemställs att riksdagen beslutar att som sin mening uttala att framställningen av homosexualitet i socialstyrelsens sjukdomsklassifikation bör utgå.

I ärendet har inkommit skrivelser från Riksförbundet för sexuellt likaberättigande, Uppsala förening för homosexuella och Homosexuella socialister.

Utskottet

Riksdagen har vid flera tillfällen, senast vid 1976/77 års riksmöte, behandlat motioner som tagit upp de homosexuellas situation i samhället.

Socialutskottet har i sitt senaste betänkande i ämnet (SoU 1976/77:37) uttalat sig för en undersökning som belyser de homosexuellas situation i samhället och som också innefattar frågan om vilka åtgärder som kan behöva vidtas för att undanröja kvarvarande diskriminering av homosexuella. Det är enligt utskottets mening självfallet att samhället bör söka motverka öppen och förtäckt diskriminering av homosexuella inom alla samhällssektorer. Det är emellertid svårt att få en överblick över omfattningen och sättet för den diskriminering som drabbar de homosexuella. För att få en uppfattning om problemen i detta avseende och behovet av åtgärder från samhällets sida erfordras en undersökning som belyser de homosexuellas situation i samhället. Utskottet förordade därför i betänkandet att det gjordes en sådan undersökning, vilken även skulle innefatta frågan om vilka åtgärder som kan behöva vidtas för att undanröja kvarvarande diskriminering av homosexuella. Riksdagen godkände vad utskottet anfört (rskr 1976/77:317).

Efter regeringens bemyndigande har dåvarande socialministern i december 1977 tillkallat den av riksdagen begärde utredningen, utredningen om de homosexuellas situation i samhället (S 1977:21). I utredningsdirektiven anförs bl. a. att kommittén bör – utöver de undersökningar som riksdagen uttalat sig för – sammanställa och redovisa tillgänglig vetenskaplig dokumentation om homosexualitet. Kommittén bör också föreslå åtgärder som behövs för att undanröja kvarvarande diskriminering av homosexuella.

Med hänsyn till det utredningsarbete som sålunda pågår är det enligt utskottets mening inte erforderligt med något riksdagens initiativ med anledning av motionen 1978/79:602. Resultatet av utredningens arbete bör avvaktas innan riksdagen tar ställning till lagstiftningsåtgärder på det aktuella området. Utskottet avstyrker sålunda motionen.

År 1968 utgav socialstyrelsen Klassifikation över svenska sjukdomar. I

denna anges under huvudrubriken Mentala rubbningar homosexualitet.

Socialstyrelsen svarade år 1975 på en framställning från Riksförbundet för sexuellt likaberättigande angående sjukdomsklassifikationen. Socialstyrelsen framhöll bl. a. att grunden till urvalet och grupperingen av diagnoserna var International Classification of Diseases (ICD), antagen av Världshälsoorganisationen 1966. Styrelsen uppgav vidare att klassifikationens enda uppgift är att "översätta" olika medicinska termer till en sifferkod för att möjliggöra statistiskt arbete. Klassifikationerna avser inte att värdera de termer som upptagits och är icke något bidrag till debatten om gränsdragningen mellan "friskt" och "sjukt". Av klassifikationen framgår nämligen också beteckningar om tillstånd som vanligtvis icke betraktas som sjukdomar. Socialstyrelsen framhöll att det i bruksanvisningen påpekas att det är fråga om en statistisk klassifikation och icke om en sjukdomsnomenklatur. Med anledning av klassifikationens internationella karaktär ansåg socialstyrelsen att synnerlig återhållsamhet borde iakttas beträffande ändringar i klassifikationens innehåll. Man ansåg däremot att skäl kunde föreligga att ändra klassifikationstiteln till exempelvis "Klassifikation av sjukdomar och andra begrepp i medicinsk verksamhet" eller till "Klassifikation av sjukdomar med mera". En sådan ändring kunde visserligen te sig obetydlig men skulle ändå utgöra ett principiellt understrykande av att klassifikationen inte tar ställning till sjukdomsbegreppets avgränsning.

Riksdagen (LU 1973:20 s. 116) har tidigare gett uttryck för uppfattningen att homosexuell samlevnad är en från samhällets synpunkt fullt acceptabel samlevnadsform. Mot denna bakgrund är det angeläget att samhället söker motverka all diskriminering av homosexuella. Utskottet har förståelse för att upptagandet av homosexualitet i socialstyrelsens Klassifikation över svenska sjukdomar kan uppfattas som en form av diskriminering av homosexuella. Som socialstyrelsen tidigare framhållit anges emellertid i klassifikationen att det är fråga om en statistisk klassifikation och icke om en sjukdomsnomenklatur. Grunden för urvalet är en internationell sjukdomsklassifikation som antagits av Världshälsoorganisationen. Klassifikationen anses vara en tillgång ur jämförelse- och kommunikationssynpunkter. Sist angivna omständigheter talar för att riksdagen inte bör ta något initiativ med anledning av motionen 1978/79:892, detta i all synnerhet som, enligt vad utskottet inhämtat, arbete med revision av klassifikationen pågår. Utskottet vill emellertid framhålla att det är angeläget att en sådan revision snarast kommer till stånd.

Det kan också erinras om att enligt vad utskottet inhämtat utredningen om de homosexuellas situation i samhället har uppmärksammat den i motionen upptagna frågan.

Med hänsyn till det anförda anser utskottet att det inte är erforderligt med någon riksdagens åtgärd med anledning av motionen 1978/79:892. Utskottet avstyrker således motionen.

Utskottet hemställer

1. beträffande lagstiftning mot diskriminering av homosexuella att riksdagen avslår motionen 1978/79:602,
2. beträffande strykning av avsnittet om homosexualitet ur socialstyrelsens sjukdomsklassifikation att riksdagen avslår motionen 1978/79:892.

Stockholm den 20 mars 1979

På socialutskottets vägnar
GÖRAN KARLSSON

Närvarande: Göran Karlsson (s)*, Kersti Swartz (fp), Erik Larsson (c)*, Nils Carlshamre (m)*, Evert Svensson (s), Karin Andersson (c), Anna-Greta Skantz (s), Bengt Bengtsson (c), Ivar Nordberg (s)*, Karl Leuchovius (m), Kjell Nilsson (s), Britt Wigenfeldt (c), Sven-Gösta Signell (s), Per Gahrton (fp) och Lena Öhrsvik (s)*.

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

GOTAB 61717 Stockholm 1979